

ЗАСОБИ ПЕРЕДАЧІ НЕГАТИВНОЇ ОЦІНКИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Ніженець О. А.

(Сумський державний університет)

Наковий керівник - канд. філол. наук, доцент Чернюк Н. І.

Як лінгвістичний феномен оцінка є модальним компонентом комунікативного акту чи просто висловлювання, що містить оцінно-емотивне визначення певного явища. Оціночний елемент присутній практично у всіх видах мовленнєвих актів незалежно від їх класифікації. Оцінка включає в себе суб'єкт оцінки, оцінний предикат та об'єкт оцінки. Саме предикат несе в собі смислове та прагматичне навантаження даного типу висловлювання.

Негативна оцінка виражає відношення чи реакцію суб'єкта на невідповідність об'єкта певним нормам, уявленням чи стереотипам. Акт оцінки може мати дескриптивний або експресивний зміст, що часто поєднуються. Дескриптивний компонент містить повідомлення, оцінку характеристики об'єкта, тобто носить декларативний характер. Експресивний елемент оцінки має на меті певний вплив на об'єкт, що надає їй атрибут емотивності. Відповідно, експресивна складова оцінки виражає безпосереднє відношення мовця до об'єкта оцінки. Названі характеристики визначають вибір засобів для передачі негативної оцінки в процесі комунікації. Крім того, суб'єкт оцінки може виражатися експліцитно та імпліцитно. У випадку його експліцитного вираження суб'єкт оцінки і мовець є однією й тією ж особою. Імпліцитно репрезентований суб'єкт оцінки не збігається з мовцем. При доборі оціночних засобів суб'єкт керується власними уявленнями про категорії «добре – погано», що мають у своїй основі певні загальноприйняті аксіологічні норми та стереотипи. Поєднання цих складових визначають ступінь об'єктивності чи суб'єктивності оцінки.

Акт оцінки може виражатися як за допомогою прямих (експліцитно), так і непрямих (імпліцитно) мовленнєвих актів. Відповідно до традицій національного менталітету та мовних особливостей в англійській мові негативна оцінка передається переважно непрямыми актами. До експліцитних відносяться лексичні та граматичні засоби. До лексичних засобів належать слова негативної оцінної семантики. Найчастіше зустрічаються такі частини мови, як іменники: *nonsense, rubbish, dolt, idiot*; прикметники *fool, awful, stupid, crazy, improper, worthless*; дієслова: *to refuse, to decline, to fail*. Тобто використовується стилістично та емоційно забарвлена лексика з негативною конотацією, зокрема стилістично знижена, нелітературна та розмовна лексика (сленг, вульгаризми, брутальні та лайливі слова). В залежності від ситуації, статусу учасників комунікації та інших мовних і позамовних факторів така лексика може мати різний ступінь насиченості та інтенсивності: *badly – dreadfully, shameless – impudent* і т.д.

Граматичні засоби представлені заперечними конструкціями з частками: *no, not, never, nothing*; морфем *in-, -un, less-*.

Експліцитна оцінка передає в основному емоційний та суб'єктивний аспекти відношення мовця до об'єкта, тобто яскравіше виражено емотивно-експресивний і спонукальний характер мовного акту, напр.: *It was so stupid of you! You've insulted her, dimwit!* Зазвичай експліцитними засобами користуються комуніканти, рівні чи близькі за соціальним станом, віком чи родом занять.

Імпліцитно негативна оцінка реалізується лексичними та лексико-синтаксичними засобами. Лексичні засоби можуть бути репрезентовані словами та конструкціями з нейтральним і неоцінним значенням, що можуть неформально чи контекстуально виражати негативну оцінку за допомогою різноманітних стилістичних прийомів: *You went too far with your judgements*. Негативна оцінка передається також синтаксично: через вигуки, окличні, запитальні речення, що можуть включати зокрема й граматичні заперечні конструкції: *How could you tell her such a thing?! Don't even try that!*

Часто вживаються дієслова з запереченнями, модальні дієслова: *I can't believe you've listened to that kind of advice. You shouldn't have accepted his offer*. Слід зазначити, що синтаксичні засоби регулярно вживаються разом з лексичними засобами для підсилення експресивності та ефективності впливу на об'єкт.

Як було зазначено, в англійській мові для передачі негативної оцінки найчастіше використовуються імпліцитні засоби, щоб уникнути надмірної конфліктності та досягти взаєморозуміння й поставлених комунікативних цілей. Вибір засобів залежить також від соціального статусу, походження, віку комунікантів, освіти, етичних норм та лінгвістичної компетентності. Також, користуючись конкретними виражальними засобами, мовець очікує на те, що об'єкт оцінки правильно зрозуміє адресоване йому повідомлення. Тому доцільно детальніше вивчати та досліджувати мовні оцінні засоби та прийоми їх застосування з метою успішного здійснення комунікації та досягнення поставлених комунікативних цілей, а також підвищення мовної компетентності загалом.

1. Вольф Е. М. Функциональная семантика оценки. Изд. 2-е, доп. – М.: Едиториал УРСС, 2002. – 280 с.
2. Яновець А. І. Прагматика засобів вираження негативної оцінки у сучасній англійській мові // Науковий вісник Волинського державного університету ім. Лесі Українки. – 2007. - № 4. – С.249-252.
3. Новиков В. П. Основные характеристики коммуникативного акта оценки // Держава та регіони: Науково-виробничий журнал. Серія: Гуманітарні науки. - 2008. - № 4 – С. 24-28.

Ніженець, О.А. Засоби передачі негативної оцінки в англійській мові [Текст] / О.А. Ніженець; наук. кер. Н.І. Чернюк // Перекладацькі інновації : матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, Суми, 25-27 листопада 2010 р. / Ред. кол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова та ін. — Суми : СумДУ, 2010. — С. 21-22.